

บทที่ 5

บทสรุป

การวิจัยครั้งนี้วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง การอบรมเลี้ยงดู การปฏิบัติตัวของเพื่อน และสื่อ กับพฤติกรรมก้าวร้าว และเพื่อศึกษาการอบรมเลี้ยงดู การปฏิบัติตัวของเพื่อน และสื่อ ว่าองค์ประกอบใดสามารถพยากรณ์ พฤติกรรมก้าวร้าวร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยใช้แบบสอบถามจำนวนทั้งหมด 4 ฉบับคือ แบบสอบถามการปฏิบัติตัวของนักเรียนต่อผู้อื่น (แบบวัดพฤติกรรมก้าวร้าว)จำนวน 30 ข้อแยกเป็นพฤติกรรมก้าวร้าวทางกาย 15 ข้อ และพฤติกรรมก้าวร้าวทางวาจา 15 ข้อ แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูจำนวน 30 ข้อแยกเป็นการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย 10 ข้อ การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน 10 ข้อ การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย 10 ข้อ แบบสอบถามการปฏิบัติตัวของเพื่อนต่อนักเรียน 10 ข้อ และแบบสอบถามการรับสื่อต่างๆ ของนักเรียนจำนวน 40 ข้อแยกเป็นสื่อตัวแบบจริง 10 ข้อ สื่อภาพยนตร์ 10 ข้อ สื่อหนังสือการ์ตูน 10 ข้อ และสื่อเกมคอมพิวเตอร์ 10 ข้อ นำแบบสอบถามทั้ง 4 ฉบับไปสอบถามกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนที่สังกัดกรมสามัญศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติและสำนักงานการศึกษาเทศบาลนครเชียงใหม่ ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 700คน นักเรียนชาย 350 คน และนักเรียนหญิง 350 คน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2544 แล้วนำผลที่ได้มาประมวลผลข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูล ปรากฏผลดังนี้

1. การหาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดู การปฏิบัติตัวของเพื่อนต่อนักเรียน และสื่อ กับพฤติกรรมก้าวร้าว

1.1 ความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดู การปฏิบัติตัวของเพื่อนต่อนักเรียน และสื่อ กับพฤติกรรมก้าวร้าวทางกาย ไม่จำแนกเพศ พบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย การปฏิบัติตัวของเพื่อนต่อนักเรียน สื่อตัวแบบจริง สื่อภาพยนตร์ สื่อหนังสือการ์ตูน และสื่อเกมคอมพิวเตอร์ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมก้าวร้าวทางกายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ส่วนการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย และการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมก้าวร้าวทางกาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1.2 ความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดู การปฏิบัติตัวของเพื่อนต่อนักเรียน และสื่อ กับพฤติกรรมก้าวร้าวทางวาจา ไม่จำแนกเพศ พบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย การปฏิบัติตัวของเพื่อนต่อนักเรียน สื่อตัวแบบจริง สื่อภาพยนตร์ สื่อหนังสือการ์ตูน และสื่อเกมคอมพิวเตอร์ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมก้าวร้าวทางวาจาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ส่วนการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมก้าวร้าวทางวาจา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 รวมทั้งการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมก้าวร้าวทางวาจาอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1.3 ความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดู การปฏิบัติตัวของเพื่อนต่อนักเรียน และสื่อ กับพฤติกรรมก้าวร้าวทางกาย ศึกษาเฉพาะเพศชาย พบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย การปฏิบัติตัวของเพื่อนต่อนักเรียน สื่อตัวแบบจริง และสื่อหนังสือการ์ตูน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมก้าวร้าวทางกายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ส่วนสื่อภาพยนตร์ และสื่อเกมคอมพิวเตอร์ ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมก้าวร้าวทางกาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 รวมทั้ง การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย และการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมก้าวร้าวทางกาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1.4 ความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดู การปฏิบัติตัวของเพื่อนต่อนักเรียน และสื่อ กับพฤติกรรมก้าวร้าวทางวาจา ศึกษาเฉพาะเพศชาย พบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย การปฏิบัติตัวของเพื่อนต่อนักเรียน สื่อตัวแบบจริง สื่อภาพยนตร์ สื่อหนังสือการ์ตูน และสื่อเกมคอมพิวเตอร์ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมก้าวร้าวทางวาจาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ส่วนการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมก้าวร้าวทางวาจา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 รวมทั้งการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมก้าวร้าวทางวาจาอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1.5 ความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดู การปฏิบัติตัวของเพื่อนต่อนักเรียน และสื่อ กับพฤติกรรมก้าวร้าวทางกาย ศึกษาเฉพาะเพศหญิง พบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย การปฏิบัติตัวของเพื่อนต่อนักเรียน สื่อตัวแบบจริง สื่อภาพยนตร์ สื่อหนังสือการ์ตูน และสื่อเกมคอมพิวเตอร์ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมก้าวร้าวทางกายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ส่วนการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย และการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมก้าวร้าวทางกายอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1.6 ความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดู การปฏิบัติตัวของเพื่อนต่อนักเรียน และสื่อ กับพฤติกรรมก้าวร้าวทางวาจา ศึกษาเฉพาะเพศหญิง พบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย การปฏิบัติตัวของเพื่อนต่อนักเรียน สื่อตัวแบบจริง สื่อภาพยนตร์ สื่อหนังสือการ์ตูน และสื่อเกมคอมพิวเตอร์ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมก้าวร้าวทางวาจาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ส่วนการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมก้าวร้าวทางวาจา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 รวมทั้งการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมก้าวร้าวทางวาจาอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณระหว่างการอบรมเลี้ยงดู การปฏิบัติตัวของเพื่อนต่อนักเรียน และสื่อกับพฤติกรรมก้าวร้าว โดยวิธีลดหรือเพิ่มตัวแปรเป็นขั้น ๆ

2.1 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ เมื่อใช้องค์ประกอบของพฤติกรรมก้าวร้าวทางกาย (Y_1) เป็นตัวแปรตาม โดยไม่จำแนกเพศ พบว่าการปฏิบัติตัวของเพื่อนต่อนักเรียน (X_4) สื่อตัวแบบจริง (X_5) การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย (X_3) และสื่อภาพยนตร์ (X_6) ที่สามารถร่วมกันพยากรณ์องค์ประกอบของพฤติกรรมก้าวร้าวทางกาย โดยไม่จำแนกเพศ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสามารถพยากรณ์องค์ประกอบของพฤติกรรมก้าวร้าวทางกาย โดยไม่จำแนกเพศได้ร้อยละ 47.60 และสามารถสร้าง สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐานของพฤติกรรมก้าวร้าวทางกาย (Y_1) โดยไม่จำแนกเพศ ดังนี้

สมการพยากรณ์พฤติกรรมก้าวร้าวทางกาย (Y_1) ไม่จำแนกเพศ ในรูปคะแนนดิบ

$$\hat{Y}_1 = 8.012 + .549X_4 + .231X_5 + .112X_3 + .073X_6$$

สมการพยากรณ์พฤติกรรมก้าวร้าวทางกาย (Y_1) ไม่จำแนกเพศ ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$\hat{Z}_{Y_1} = .466Z_4 + .183Z_5 + .094Z_3 + .070Z_6$$

2.2 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ เมื่อใช้องค์ประกอบของพฤติกรรมก้าวร้าวทางวาจา (Y_2) เป็นตัวแปรตาม โดยไม่จำแนกเพศ พบว่าการปฏิบัติตัวของเพื่อนต่อนักเรียน (X_4) สื่อตัวแบบจริง (X_5) การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย (X_1) และการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย (X_3) ที่สามารถร่วมกันพยากรณ์องค์ประกอบของพฤติกรรมก้าวร้าวทางวาจา โดยไม่จำแนกเพศ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสามารถพยากรณ์องค์ประกอบของพฤติกรรมก้าวร้าวทางวาจา โดยไม่จำแนกเพศได้ร้อยละ 42.90 และสามารถสร้างสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐานของพฤติกรรมก้าวร้าวทางวาจา (Y_2) โดยไม่จำแนกเพศ ดังนี้

สมการพยากรณ์พฤติกรรมก้าวร้าวทางวาจา (Y_2) ไม่จำแนกเพศ ในรูปคะแนนดิบ

$$\hat{Y}_2 = 7.734 + .515X_4 + .302X_5 + .087X_1 + .131X_3$$

สมการพยากรณ์พฤติกรรมก้าวร้าวทางวาจา (Y_2) ไม่จำแนกเพศ ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$\hat{Z}_{Y_2} = .424Z_4 + .232Z_5 + .109Z_1 + .107Z_3$$

2.3 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ เมื่อใช้องค์ประกอบของพฤติกรรมก้าวร้าวทางกาย (Y_1) เป็นตัวแปรตาม โดยศึกษาเฉพาะเพศชาย พบว่าการปฏิบัติตัวของเพื่อนต่อนักเรียน (X_4) สื่อตัวแบบจริง (X_5) และการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย (X_3) ที่สามารถร่วมกันพยากรณ์องค์ประกอบของพฤติกรรมก้าวร้าวทางกาย โดยศึกษาเฉพาะเพศชาย ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสามารถพยากรณ์องค์ประกอบของพฤติกรรมก้าวร้าวทางกาย โดยศึกษาเฉพาะเพศชาย ได้ร้อยละ 38.9 และสามารถสร้างสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐานของพฤติกรรมก้าวร้าวทางกาย (Y_1) โดยศึกษาเฉพาะเพศชาย ดังนี้

สมการพยากรณ์พฤติกรรมก้าวร้าวทางกาย (Y_1) ศึกษาเพศชาย ในรูปคะแนนดิบ

$$\hat{Y}_1 = 9.817 + .449X_4 + .264X_5 + .187X_3$$

สมการพยากรณ์พฤติกรรมก้าวร้าวทางกาย (Y_1) ศึกษาเพศชาย ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$\hat{Z}_{Y_1} = .368Z_4 + .200Z_5 + .148Z_3$$

2.4 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ เมื่อใช้องค์ประกอบของพฤติกรรมก้าวร้าวทางวาจา (Y_2) เป็นตัวแปรตาม โดยศึกษาเฉพาะเพศชาย พบว่าการปฏิบัติตัวของเพื่อนต่อนักเรียน (X_4) การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย (X_3) สื่อตัวแบบจริง (X_5) และการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย (X_1) ที่สามารถร่วมกันพยากรณ์องค์ประกอบของพฤติกรรมก้าวร้าวทางวาจา โดยศึกษาเฉพาะเพศชาย ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสามารถพยากรณ์องค์ประกอบของพฤติกรรมก้าวร้าวทางวาจา โดยศึกษาเฉพาะเพศชาย ได้ร้อยละ 43.8 และสามารถสร้างสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐานของพฤติกรรมก้าวร้าวทางวาจา (Y_2) โดยศึกษาเฉพาะเพศชาย ดังนี้

สมการพยากรณ์พฤติกรรมก้าวร้าวทางวาจา (Y_2) ศึกษาเพศชายในรูปคะแนนดิบ

$$\hat{Y}_2 = 7.106 + .417X_4 + .240X_3 + .296X_5 + .092X_1$$

สมการพยากรณ์พฤติกรรมก้าวร้าวทางวาจา (Y_2) ศึกษาเฉพาะชายในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$\hat{Z}_{Y_2} = .351Z_4 + .194Z_3 + .230Z_5 + .111Z_1$$

2.5 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ เมื่อใช้องค์ประกอบของพฤติกรรมก้าวร้าวทางกาย (Y_1) เป็นตัวแปรตาม โดยศึกษาเฉพาะเพศหญิง พบว่าการปฏิบัติตัวของเพื่อนต่อนักเรียน (X_4) สื่อตัวแบบจริง (X_5) และสื่อภาพยนตร์ (X_6) สามารถร่วมกันพยากรณ์องค์ประกอบของพฤติกรรมก้าวร้าวทางกาย โดยศึกษาเฉพาะเพศหญิง ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสามารถพยากรณ์องค์ประกอบของพฤติกรรมก้าวร้าวทางกาย โดยศึกษาเฉพาะเพศหญิง ได้ร้อยละ 55.4 และสามารถสร้างสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐานของพฤติกรรมก้าวร้าวทางกาย (Y_1) โดยศึกษาเฉพาะเพศหญิง ดังนี้

สมการพยากรณ์พฤติกรรมก้าวร้าวทางกาย (Y_1) ศึกษาเพศหญิง ในรูปคะแนนดิบ

$$\hat{Y}_1 = 7.533 + .634X_4 + .240X_5 + .104X_6$$

สมการพยากรณ์พฤติกรรมก้าวร้าวทางกาย (Y_1) ศึกษาเพศหญิง ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$\hat{Z}_{Y_1} = .543Z_4 + .217Z_5 + .104Z_6$$

2.6 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ เมื่อใช้องค์ประกอบของพฤติกรรมก้าวร้าวทางวาจา (Y_2) เป็นตัวแปรตาม โดยศึกษาเฉพาะเพศหญิง พบว่าการปฏิบัติตัวของเพื่อนต่อนักเรียน (X_4) สื่อภาพยนตร์ (X_6) และสื่อตัวแบบจริง (X_5) สามารถร่วมกันพยากรณ์องค์ประกอบของพฤติกรรมก้าวร้าวทางวาจา โดยศึกษาเฉพาะเพศหญิง ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสามารถพยากรณ์องค์ประกอบของพฤติกรรมก้าวร้าวทางวาจา โดยศึกษาเฉพาะเพศหญิง ได้ร้อยละ 46.3 และสามารถสร้างสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐานของพฤติกรรมก้าวร้าวทางวาจา (Y_2) โดยศึกษาเฉพาะเพศหญิง ดังนี้

สมการพยากรณ์พฤติกรรมก้าวร้าวทางวาจา (Y_2) ศึกษาเพศหญิงในรูปคะแนนดิบ

$$\hat{Y}_2 = 8.385 + .673X_4 + .189X_6 + .222X_5$$

สมการพยากรณ์พฤติกรรมก้าวร้าวทางวาจา (Y_2) ศึกษาเพศหญิงในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$\hat{Z}_{Y_2} = .481Z_4 + .158Z_6 + .167Z_5$$

อภิปรายผล

1. ความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดู การปฏิบัติตัวของเพื่อน และสื่อ กับพฤติกรรมก้าวร้าว

1.1 ความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูกับพฤติกรรมก้าวร้าว พบว่าการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมก้าวร้าวทั้งพฤติกรรมก้าวร้าวทางกาย และพฤติกรรมก้าวร้าวทางวาจา ไม่ว่าจะศึกษาโดยรวมหรือศึกษาแยกเพศ ดังที่ บังอร เอี่ยมรอด (2532 : 61-62) กับดวงเดือน วังสินธ์ (2533 : 5) ได้กล่าวถึงสาเหตุของความก้าวร้าวไว้ว่า พ่อแม่ที่ไม่ให้ความรักความอบอุ่นที่เพียงพอต่อเด็ก การอบรมเลี้ยงดูตึงหรือหย่อนเกินไป จนยากที่เด็กจะปฏิบัติได้ไม่ว่าจะเป็นระเบียบของที่บ้านหรือทางโรงเรียนก็ตาม ล้วนแต่มีส่วนทำให้เกิดความก้าวร้าวได้ทั้งสิ้น คำกล่าวนี้สอดคล้องกับคำกล่าวของ จิตรา วสุวานิช และคณะ (2522 : 131) กับ สุชา จันทน์เอมและสุรางค์ จันทน์เอม (2519 : 170-180) ที่ว่าสาเหตุที่ทำให้เด็กก้าวร้าวจะรวบรวมโดยสรุปคือ เนื่องจากบิดามารดาหรือผู้ปกครอง รัก และตามใจลูกมากเกินไป รวมทั้งบิดามารดา หรือผู้ปกครองอ่อนแอ ปล่อยลูกจนเกินควรทำให้เด็กหวังและต้องการจะได้สิ่งต่างๆ จากเพื่อน เช่นเดียวกับที่ได้รับจากบิดามารดาหรือผู้ปกครอง แต่ขัดแย้งกับงานวิจัยของ สมพร สุทัศนีย์ (2530 : 126) ที่พบว่าจากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย กับพฤติกรรมก้าวร้าวพบว่าค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางระหว่างการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย กับพฤติกรรมก้าวร้าว ไม่มีนัยสำคัญ (ไม่มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน)

ในด้านการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน พบว่าไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมก้าวร้าวทั้งพฤติกรรมก้าวร้าวทางกายและพฤติกรรมก้าวร้าวทางวาจา ไม่ว่าจะศึกษาโดยรวมหรือศึกษาแยกเพศ ซึ่งขัดแย้งกับคำกล่าวของ บังอร เอี่ยมรอด (2532 : 61-62) กับดวงเดือน วังสินธ์ (2533 : 5) ได้กล่าวถึงสาเหตุของความก้าวร้าวไว้ว่า พ่อแม่ที่ไม่ให้ความรักความอบอุ่นที่เพียงพอต่อเด็ก การอบรมเลี้ยงดูตึงหรือหย่อนเกินไป จนยากที่เด็กจะปฏิบัติได้ไม่ว่าจะเป็นระเบียบของที่บ้านหรือทางโรงเรียนก็ตาม ล้วนแต่มีส่วนทำให้เกิดความก้าวร้าวได้ทั้งสิ้น คำกล่าวนี้สอดคล้องกับ จิตรา วสุวานิช และคณะ (2522 : 131) กับ สุชา จันทน์เอมและสุรางค์ จันทน์เอม (2519 : 170-180) ที่ว่าบิดามารดา หรือผู้ปกครอง เข้มงวดกวดขัน เคร่งครัด เข้ระเบียบเกินไป ทำให้เด็กเกิดความกลัวและเก็บกดความรู้สึกที่ไม่พึงพอใจไว้ ทั้งไม่กล้าแสดงความรู้สึกที่ขัดแย้งกับ บิดา มารดา หรือผู้ปกครอง และได้เก็บความรู้สึกเหล่านั้นมาแสดงกับเด็กอื่นหรือบุคคลที่ใกล้ชิดเคียง แต่สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมพร สุทัศนีย์ (2530 : 124) ที่พบว่าจากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดู

แบบเข้มงวดกวัดขันกับพฤติกรรมก้าวร้าวพบว่า ค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางระหว่าง การอบรมเลี้ยงดู แบบเข้มงวดกวัดขันกับพฤติกรรมก้าวร้าวไม่มีนัยสำคัญ (ไม่มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน)

ในด้านของการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย พบว่าไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมก้าวร้าวทั้งพฤติกรรมก้าวร้าวทางกายและพฤติกรรมก้าวร้าวทางวาจา ไม่ว่าจะศึกษาโดยรวมหรือศึกษาแยกเพศ ดังที่ สุชา จันทน์เอม และสุรางค์ จันทน์เอม (2519 : 175-176) ได้กล่าวไว้ว่า ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวมีอิทธิพลต่อการปรับตัวของเด็กในด้านทัศนคติและพฤติกรรมต่างๆ อย่างเห็นได้ชัด ทั้งนี้เพราะครอบครัวเป็นสถาบันที่มีอิทธิพลมากที่สุดในสังคม เด็กต้องเรียนรู้จากบุคคลภายในครอบครัวในการที่จะทำตัวให้เข้ากับสังคมที่ตนอาศัยอยู่ เด็กจะมีพฤติกรรมทางสังคม คล้ายคลึงกับบุคคลในครอบครัวของตนเป็นส่วนมาก เด็กที่มาจากครอบครัวที่เป็นกันเองมีความสุข มักจะปรับตัวได้ดีและทำในสิ่งที่สังคมยอมรับ ในทางตรงกันข้าม เด็กที่มาจากครอบครัวที่พ่อแม่ไม่ลงรอยกัน มีการลงโทษอย่างรุนแรงและ มีกฎเกณฑ์มากเกินไปมักจะมีพฤติกรรมที่สังคมไม่ยอมรับ แต่ขัดแย้งกับกับงานวิจัยของ สมพร สุทัศน์ย์ (2530 : 122) ที่พบว่าจากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยกับพฤติกรรมก้าวร้าวพบว่าค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางระหว่างการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยกับพฤติกรรมก้าวร้าวมีนัยสำคัญ (มีความสัมพันธ์ทางบวกซึ่งกันและกัน)

จากผลการวิจัยจะเห็นได้ว่าการอบรมเลี้ยงดูของบิดา มารดาหรือผู้ปกครอง มีส่วนอย่างยิ่งในการป้องกัน และแก้ไข พฤติกรรมก้าวร้าวทั้งพฤติกรรมก้าวร้าวทางกายกับพฤติกรรมก้าวร้าวทางวาจา ซึ่งการอบรมเลี้ยงดูเด็กที่รักตามใจมากเกินไปจนเกินไป ให้อิสระกับเด็กมากเกินไปความเหมาะสม ปล่อยปละละเลยเด็ก ไม่ใส่ใจ ไม่ให้ความรักความอบอุ่นแก่เด็กนั้น ล้วนเป็นสาเหตุที่ทำให้เด็กเกิด พฤติกรรมก้าวร้าวหรือพฤติกรรมที่เป็นปัญหาทั้งสิ้น ดังนั้น บิดา มารดาหรือผู้ปกครองเด็ก ควรให้ความรัก ความอบอุ่น เป็นที่ปรึกษาแก่เด็กเมื่อเด็กเกิดปัญหา เป็นเพื่อนที่ดีต่อเด็ก ขอมรับฟังความคิดเห็นของเด็ก ใช้เหตุผลกับเด็กมากกว่าใช้อารมณ์ สิ่งเหล่านี้เองที่มีส่วนช่วยในการป้องกัน และแก้ไขพฤติกรรมก้าวร้าวรวมทั้งพฤติกรรมอื่นๆ ที่เป็นปัญหาของเด็กได้

1.2 ความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติตัวของเพื่อนต่อนักเรียนกับพฤติกรรมก้าวร้าว พบว่าการปฏิบัติตัวของเพื่อนต่อนักเรียนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมก้าวร้าวทั้ง พฤติกรรมทางกายและ พฤติกรรมก้าวร้าวทางวาจา ไม่ว่าจะศึกษาโดยรวมหรือศึกษาแยกเพศ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมพร สุทัศน์ย์ (2530 : 112) ที่พบว่าทำให้แรงเสริมของเพื่อนส่งผลต่อ พฤติกรรมก้าวร้าวในระดับสูงสุด คือเมื่อเด็กแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวแล้วได้รับแรงเสริมเด็กก็จะยังมีพฤติกรรมก้าวร้าวในระดับสูง และคำกล่าวของ สุชา จันทน์เอม (2533 : 25-26) ที่ว่าสาเหตุที่เด็ก

และวัยรุ่นกระทำผิดอาจเนื่องมาจากการคบเพื่อน ซึ่งการคบเพื่อนเป็นสิ่งสำคัญสำหรับเด็กและเยาวชน เพราะถ้าเด็กหรือเยาวชนได้เพื่อนที่เกรมีความประพฤติที่ไม่ดีแล้ว ก็อาจชักจูงเด็กหรือเยาวชนให้ประพฤติเลวร้ายหรือเสียผู้เสียคนได้ โดยเฉพาะเด็กหัดที่พึ่งทางบ้านโดยพ่อแม่ไม่มีโอกาสอบรมสั่งสอน หรือเด็กที่พ่อแม่ไม่พยายามเข้าใจปัญหาของลูก ย่อมทำให้เด็กต้องหันไปพึ่งนอกบ้านแทน และอาจไปได้เพื่อนชั่วที่ชักจูงไปในทางเลวร้าย เช่นชวนกันหนีโรงเรียน เที่ยวเตร่ เสเพลในสถานเริงรมย์ซึ่งเป็นแหล่งอบายมุขต่างๆ เป็นต้น

จากผลการวิจัยจะเห็นได้ว่าปฏิบัติตัวของเพื่อนต่อเพื่อนนั้น เป็นการให้แรงเสริมพฤติกรรมก้าวร้าวแก่นักเรียน ซึ่งบิดา มารดาหรือผู้ปกครอง รวมทั้งครู อาจารย์ ควรให้ความสนใจในการคบเพื่อนของนักเรียน เพราะว่าเมื่อนักเรียนอยู่ในกลุ่มเพื่อนที่ดีนักเรียนก็มีแนวโน้มที่จะดีตามกลุ่มเพื่อน แต่ถ้านักเรียนอยู่ในกลุ่มเพื่อนที่ไม่ดีนักเรียนก็มีแนวโน้มที่จะไม่ดีตามกลุ่มเพื่อน ดังนั้นจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งที่บิดา มารดาหรือผู้ปกครอง รวมทั้งครู อาจารย์ ต้องให้ความสนใจในการคบเพื่อนของนักเรียน ควรให้ความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้อง ในการเลือกคบเพื่อนของนักเรียน เพื่อเป็นการป้องกันและแก้ไข พฤติกรรมก้าวร้าวรวมทั้งพฤติกรรมอื่นๆที่เป็นปัญหาของนักเรียนได้

1.3 ความสัมพันธ์ระหว่างสื่อกับพฤติกรรมก้าวร้าว พบว่าสื่อตัวแบบจริงมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมก้าวร้าวทั้งพฤติกรรมทางกาย และพฤติกรรมก้าวร้าวทางวาจา ดังที่สุชา จันทน์เอม (2533 : 25-26) กล่าวว่าสาเหตุที่เด็กและวัยรุ่นกระทำผิดอาจเนื่องมาจากผู้ใหญ่กระทำตัวอย่างไม่ดีให้เด็กเห็น เนื่องจากเด็กและเยาวชนถือเอาผู้ใหญ่เป็นตัวอย่าง เมื่อผู้ใหญ่ทำอะไรก็อยากเจริญรอยตาม ดังนั้นเมื่อผู้ใหญ่ทำไม่ดีซึ่งรวมทั้งการกระทำที่ไม่เหมาะสมต่างๆ อาทิเช่น เกียจคร้าน ไม่ทำงาน มีกิริยาวาจาที่หยาบคาย ไม่สุภาพ มีความประพฤติเลวร้าย ชอบดื่มสุรา หาระวาด ดิตยาเสพติด ลักลอบดองบ่อนการพนันหรือช่องโศกเถื่อน หรือคบเพื่อนนักเลงอันธพาล เป็นต้น เมื่อเด็กได้พบแต่สิ่งที่ไม่ดีไม่งามตลอดมาก็อาจจดจำเป็นตัวอย่างและไปกระทำการผิดศีลธรรมหรือผิดกฎหมายได้โดยง่าย ซึ่งสอดคล้องกับ บังอร เอี่ยมรอด (2532 : 62) และ วรณา ช่องคารากุล (2533 : 11) กล่าวว่า ความก้าวร้าวอาจเกิดจากการเลียนแบบก็ได้เช่น บิดา มารดา หรือผู้ปกครองประพฤติตนเป็นคนก้าวร้าวให้เด็กเห็นบริเวณบ้านของเด็กอยู่ในดงอันธพาล หรือการได้เห็นผู้อื่นแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวรวมทั้งคาดเดาว่าผู้อื่นจะแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวให้เด็กได้เห็นตัวอย่างอยู่เสมอเป็นต้นและยังสอดคล้องกับการศึกษาเชิงทดลองของของแบนดูราและคณะ (Bandura, Ross & Ross, 1961. อ้างในสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2526 : 380-382) ที่ศึกษาถึงพฤติกรรมความก้าวร้าวของเด็กโดยที่มีผู้ใหญ่เป็นตัวแทนแสดง ความก้าวร้าวหรือไม่ก้าวร้าว พบว่ามีผลทำให้เด็กเลียนแบบพฤติกรรมก้าวร้าว

ในด้านของสื่อภาพยนตร์พบว่ามีความสัมพันธ์ทางบวกทางบวกกับพฤติกรรมก้าวร้าวทั้งพฤติกรรมทางกาย และพฤติกรรมก้าวร้าวทางวาจา ดังที่ พิสมัย วิบูลย์สวัสดิ์และคณะ (2528 : 215-218) กล่าวว่า ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับผลของรายการโทรทัศน์และภาพยนตร์ที่มีต่อพฤติกรรมก้าวร้าว นั้น ผลการศึกษาวิจัยที่ประมวลได้ชี้ให้เห็นว่า เด็กและเยาวชนมีแนวโน้มจะทำพฤติกรรมก้าวร้าวเพิ่มขึ้นหลังจากดูรายการที่มีเนื้อหาสาระก้าวร้าวรุนแรงมากกว่าเด็กที่ไม่ได้ดูรายการที่มีเนื้อหาสาระก้าวร้าว และสอดคล้องกับ สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (2537 : 434-436) กล่าวว่า ภาพยนตร์มีผลโดยตรงต่อเด็ก เพราะภาพยนตร์เข้าถึงความรู้สึกของเด็กได้ง่าย เพราะมีทั้งเสียงและภาพ และภาพยนตร์มีอิทธิพลต่อเด็กมากกว่าผู้ใหญ่ ซึ่งภาพยนตร์ที่มีการต่อสู้ฆ่าล้างแค้น มีอิทธิพลในด้านการเกิดความรู้สึกรุนแรงของเด็ก ภาพยนตร์เหล่านี้จะสร้างความรู้สึกละแ่นชินให้เด็กในเรื่องการรบราฆ่าฟันและสร้างความรู้สึกละแ่นชินต่อความรุนแรงที่เกิดขึ้น และยังสอดคล้องกับ วรรณ ช้องคารากุล (2533 : 10-11) กล่าวว่า สถานการณ์ที่มีอิทธิพลต่อความก้าวร้าว ซึ่งได้แก่ สื่อมวลชนทางวิทยุ โทรทัศน์ ภาพยนตร์ หนังสือพิมพ์ วารสาร ฯลฯ ซึ่งเสนอข่าวสารหรือตัวอย่างของความก้าวร้าว รวมทั้งสอดคล้องกับการศึกษาเชิงทดลองของของแบนดูรา และคณะ (Bandura, Ross & Ross, 1961 อ้างในสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2526 : 380-382) พบว่าเด็กที่ดูภาพยนตร์ที่แสดงแบบพฤติกรรมก้าวร้าวทำให้เด็กเลียนแบบพฤติกรรมก้าวร้าวได้มากกว่า กลุ่มเด็กที่ดูภาพยนตร์ที่ไม่มีการแสดงแบบพฤติกรรมก้าวร้าว

ในด้านของสื่อหนังสือการ์ตูนพบว่ามีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมก้าวร้าวทั้งพฤติกรรมก้าวร้าวทางกายและพฤติกรรมก้าวร้าวทางวาจา ดังที่ วรรณ ช้องคารากุล (2533 : 10-11) กล่าวว่า สถานการณ์ที่มีอิทธิพลต่อความก้าวร้าว ซึ่งได้แก่ สื่อมวลชนทางวิทยุ โทรทัศน์ ภาพยนตร์ หนังสือพิมพ์ วารสาร ฯลฯ ซึ่งเสนอข่าวสารหรือตัวอย่างของความก้าวร้าว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เพชรชมพู เทพพิพิธ (2533 : 39) พบว่า หนังสือการ์ตูนประเภทสงคราม (หนังสือการ์ตูนที่แสดงแบบพฤติกรรมก้าวร้าว) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมก้าวร้าว

ในด้านของสื่อเกมคอมพิวเตอร์ พบว่ามีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมก้าวร้าวทั้งพฤติกรรมก้าวร้าวทางกายและพฤติกรรมก้าวร้าวทางวาจา ดังที่ วรรณ ช้องคารากุล (2533 : 10-11) กล่าวว่า สถานการณ์ที่มีอิทธิพลต่อความก้าวร้าว ซึ่งได้แก่ สื่อมวลชนทางวิทยุ โทรทัศน์ ภาพยนตร์ หนังสือพิมพ์ วารสาร ฯลฯ ซึ่งเสนอข่าวสารหรือตัวอย่างของความก้าวร้าว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เพชรชมพู เทพพิพิธ (2533 : 39) พบว่า เกมคอมพิวเตอร์ประเภทหมัดมวย (เกมคอมพิวเตอร์ที่แสดงแบบพฤติกรรมก้าวร้าว) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมก้าวร้าว

จากผลการวิจัยจะเห็นได้ว่าสื่อต่างๆ (สื่อตัวแบบจริง สื่อภาพยนตร์ สื่อหนังสือการ์ตูน และสื่อเกมคอมพิวเตอร์) มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็ก ดังนั้น บิดา มารดา หรือผู้ปกครอง รวมทั้งครู อาจารย์ ควรให้ความรู้ ความเข้าใจ ที่ถูกต้องในการรับสื่อต่างๆ ของเด็ก เพื่อเป็นการป้องกัน และ แก้ไข พฤติกรรมก้าวร้าวที่เกิดจากอิทธิพลของสื่อต่างๆ

2. การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณระหว่างการอบรมเลี้ยงดู การปฏิบัติตัวของเพื่อนต่อนักเรียน และสื่อกับพฤติกรรมก้าวร้าว โดยวิธีลดหรือเพิ่มตัวแปรเป็นขั้น ๆ

2.1 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณระหว่างการอบรมเลี้ยงดู การปฏิบัติตัวของเพื่อนต่อนักเรียน และสื่อกับพฤติกรรมก้าวร้าวทางกาย ไม่จำแนกเพศ พบว่า การปฏิบัติตัวของเพื่อนต่อนักเรียน สื่อตัวแบบจริง การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย และสื่อภาพยนตร์ สามารถร่วมกันพยากรณ์พฤติกรรมก้าวร้าวทางกายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นทำให้ทราบว่า การปฏิบัติตัวของเพื่อนต่อนักเรียน สื่อตัวแบบจริง การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย และสื่อภาพยนตร์ นั้นเป็นองค์ประกอบที่สำคัญและมีความสัมพันธ์แบบพหุคูณกับพฤติกรรมก้าวร้าวทางกาย ไม่ว่าจะเป็นเพศหญิงหรือเพศชาย

2.2 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณระหว่างการอบรมเลี้ยงดู การปฏิบัติตัวของเพื่อนต่อนักเรียน และสื่อกับพฤติกรรมก้าวร้าวทางวาจา ไม่จำแนกเพศ พบว่า การปฏิบัติตัวของเพื่อนต่อนักเรียน สื่อตัวแบบจริง การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย และการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย สามารถร่วมกันพยากรณ์พฤติกรรมก้าวร้าวทางวาจาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นทำให้ทราบว่า การปฏิบัติตัวของเพื่อนต่อนักเรียน สื่อตัวแบบจริง การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย และการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย นั้นเป็นองค์ประกอบที่สำคัญและมีความสัมพันธ์แบบพหุคูณกับพฤติกรรมก้าวร้าวทางวาจา ไม่ว่าจะเป็นเพศหญิงหรือเพศชาย

2.3 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณระหว่างการอบรมเลี้ยงดู การปฏิบัติตัวของเพื่อนต่อนักเรียน และสื่อกับพฤติกรรมก้าวร้าวทางกาย โดยศึกษาเฉพาะเพศชาย พบว่า การปฏิบัติตัวของเพื่อนต่อนักเรียน สื่อตัวแบบจริง และการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย สามารถร่วมกันพยากรณ์พฤติกรรมก้าวร้าวทางกาย ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นทำให้ทราบว่า การปฏิบัติตัวของเพื่อนต่อนักเรียน สื่อตัวแบบจริง และการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย นั้นเป็นองค์ประกอบที่สำคัญและมีความสัมพันธ์แบบพหุคูณกับพฤติกรรมก้าวร้าวทางกาย เมื่อศึกษาเฉพาะเพศชาย

2.4 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณระหว่างการอบรมเลี้ยงดู การปฏิบัติตัวของเพื่อนต่อนักเรียน และสื่อกับพฤติกรรมก้าวร้าวทางวาจา โดยศึกษาเฉพาะเพศชาย พบว่า การปฏิบัติตัวของเพื่อนต่อนักเรียน การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย สื่อตัวแบบจริง และการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย สามารถร่วมกันพยากรณ์พฤติกรรมก้าวร้าวทางวาจาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นทำให้ทราบว่า การปฏิบัติตัวของเพื่อนต่อนักเรียน การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย สื่อตัวแบบจริง และการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย นั้นเป็นองค์ประกอบที่สำคัญและมีความสัมพันธ์แบบพหุคูณกับพฤติกรรมก้าวร้าวทางวาจา เมื่อศึกษาเฉพาะเพศชาย

2.5 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณระหว่างการอบรมเลี้ยงดู การปฏิบัติตัวของเพื่อนต่อนักเรียน และสื่อกับพฤติกรรมก้าวร้าวทางกาย โดยศึกษาเฉพาะเพศหญิง พบว่า การปฏิบัติตัวของเพื่อนต่อนักเรียน สื่อภาพยนต์และสื่อตัวแบบจริง สามารถร่วมกันพยากรณ์พฤติกรรมก้าวร้าวทางกายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นทำให้ทราบว่า การปฏิบัติตัวของเพื่อนต่อนักเรียน สื่อภาพยนต์และสื่อตัวแบบจริงนั้นเป็นองค์ประกอบที่สำคัญและมีความสัมพันธ์แบบพหุคูณกับพฤติกรรมก้าวร้าวทางกาย เมื่อศึกษาเฉพาะเพศหญิง

2.6 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณระหว่างการอบรมเลี้ยงดู การปฏิบัติตัวของเพื่อนต่อนักเรียน และสื่อกับพฤติกรรมก้าวร้าวทางวาจา โดยศึกษาเฉพาะเพศหญิง พบว่า การปฏิบัติตัวของเพื่อนต่อนักเรียน สื่อตัวแบบจริง และสื่อภาพยนต์ สามารถร่วมกันพยากรณ์พฤติกรรมก้าวร้าวทางวาจาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นทำให้ทราบว่า การปฏิบัติตัวของเพื่อนต่อเพื่อน สื่อตัวแบบจริง และสื่อภาพยนต์ นั้นเป็นองค์ประกอบที่สำคัญและมีความสัมพันธ์แบบพหุคูณกับพฤติกรรมก้าวร้าวทางวาจาเมื่อศึกษาเฉพาะเพศหญิง

ข้อสังเกต การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณระหว่างการอบรมเลี้ยงดู การปฏิบัติตัวของเพื่อนต่อเพื่อน และสื่อกับพฤติกรรมก้าวร้าว พบว่าการปฏิบัติตัวของเพื่อนต่อเพื่อนและสื่อตัวแบบจริงนั้น มีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อพฤติกรรมก้าวร้าวทั้งทางกายและทางวาจาโดยจะแยกศึกษาเฉพาะเพศหรือศึกษาโดยรวม

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ค้นพบจากการวิจัย

จากการวิจัยนี้ได้ข้อค้นพบว่าพฤติกรรมก้าวร้าวทั้งพฤติกรรมก้าวร้าวทางกายและพฤติกรรมก้าวร้าวทางวาจามีความสัมพันธ์ทางบวกกับ การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย การปฏิบัติตัวของเพื่อนต่อนักเรียน และสื่อต่างๆ (สื่อตัวแบบจริง สื่อภาพยนตร์ สื่อหนังสือการ์ตูน และสื่อเกมคอมพิวเตอร์) ดังนั้นการป้องกันและแก้ไขพฤติกรรมก้าวร้าวทั้งพฤติกรรมก้าวร้าวทางกายและพฤติกรรมก้าวร้าวทางวาจา บิดา มารดาหรือผู้ปกครองควรให้ ความรัก ความอบอุ่น เป็นที่ปรึกษาแก่เด็กเมื่อเด็กเกิดปัญหา เป็นเพื่อนที่ดีต่อเด็ก ยอมรับฟังความคิดเห็นของเด็ก ใช้เหตุผลกับเด็กมากกว่าใช้อารมณ์ ทั้งยังต้องร่วมมือกับครู อาจารย์หรือกับทางโรงเรียนโดยให้ความสนใจในการคบเพื่อนของนักเรียนเพราะว่าเมื่อนักเรียนอยู่ในกลุ่มเพื่อนที่ดี นักเรียนก็มีแนวโน้มที่จะติดตามกลุ่มเพื่อนแต่ถ้านักเรียนอยู่ในกลุ่มเพื่อนที่ไม่ดี นักเรียนก็มีแนวโน้มที่จะไม่ติดตามกลุ่มเพื่อน ดังนั้นจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งที่บิดา มารดาหรือผู้ปกครอง รวมทั้งครู อาจารย์ ต้องให้ความสนใจในการคบเพื่อนของนักเรียน ควรให้ความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องในการเลือกคบเพื่อนของนักเรียน รวมทั้งควรให้ความรู้ ความเข้าใจ ที่ถูกต้องในการรับสื่อต่าง ๆ ของเด็ก จากที่กล่าวมาทั้งหมดเพื่อเป็นการป้องกัน และแก้ไขพฤติกรรมก้าวร้าว รวมทั้งพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้อค้นพบในงานวิจัยที่พบว่าการปฏิบัติตัวของเพื่อนต่อนักเรียนและสื่อตัวแบบจริง นั้น มีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อพฤติกรรมก้าวร้าวทั้งทางกายและทางวาจา โดยจะแยกศึกษาเฉพาะเพศหรือไม่แยกศึกษาเฉพาะเพศ ดังนั้นพ่อแม่ หรือผู้ปกครอง รวมทั้งครูอาจารย์ ควรให้ความสนใจในการคบเพื่อนของเด็กเป็นพิเศษ รวมทั้งเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่เด็ก และจัดสภาพแวดล้อมบริเวณบ้านให้มีความก้าวร้าวน้อยที่สุดหรือให้ความรักความอบอุ่น เอาใจใส่ลูก ไม่ปล่อยปละละเลยลูกจนเกินควร

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

จากข้อค้นพบในงานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ ดังนั้นถ้าในการวิจัยครั้งต่อไปต้องการข้อมูลในเชิงลึกยิ่งขึ้น ควรใช้แบบสังเกตพฤติกรรมก้าวร้าว หรือใช้แบบสัมภาษณ์พฤติกรรมก้าวร้าว เพื่อให้ได้ข้อมูลในเชิงลึก และถ้าต้องการข้อมูลในเชิงลึกขึ้นควรทำการวิจัยเชิงคุณภาพ แต่ถ้าต้องการทราบเส้นทางความสัมพันธ์ของปัจจัยต่างๆกับพฤติกรรมก้าวร้าว ควรทำการวิเคราะห์เส้นทาง(Path Analysis)